

A black and white photograph showing four men standing in front of a building. The man on the far left is wearing a dark suit and tie, holding a microphone. The man next to him is wearing a dark jacket and light-colored trousers. The man in the center is wearing a dark suit and tie, with his hands clasped. The man on the far right is wearing a dark jacket and dark trousers. Above them is a sign that reads "ЧУРАЧКА" in large, bold letters. The background shows a building with a sign that reads "ПОТРЕБИТЕЛСКИ СЪЮЗ" and "ЧУРАЧКА" in large, bold letters.

И. ПОНОМАРЕВ

24

ХОМУК ХААЦА!

**«Чурапчылар – Саха сиригэ
сайдытыгар!!!»**

ИТЪНІАДЪ ВОСЪНІАДЪ

Чэй эрэ, тугааргал нэгдүгээр
Хүснэгтээр, бийхдээр тугааргал,
Үс тугаар ороогүй нэгдүгээр
Эдгээр саас зугаагүй нэгдүгээр!

Бүлгийн мнхныг хэргийн тухай хянах ажлыг хийхэд "Табсгийн" сүлжээ нэгтгэр баазыгтар ыгта сүлддхалтар. Радиксмаж сүлжээ мооуулар нэгтгэрдхалтар. Фигурал анал тэригдхалтар өсөө да сүлжээрд сүлжээрдхалтар. Турсутан жорүү этгэнгэ асатдхалтар, сүлжээ нэгтгэрдхалтар радиксмаж кометүүн сүлддхалтар нэгтгэр жорүү сүлддхалтар.

Сэтгүннй 10 күнэ – РФ Ис дьыалааьа сотруднигын күнэ

Сэтгэнийн 10 күнэ – РФ Ис дэялалаа сотруднигын күнэ

КИЭН ТУТТА, МАХТАНА ААТТЫЫБЫТ

2011 оны алтынны 22 нүүдэр РФ Президент Дмитрий Анатольевич Медведев агаар Бийлааха илэн батламж түүр. Бу Бийлааха сэтгэний 10 нүүд РФ Ис далаада органиарыи сотрудничтнн күүн бийлаагчлалн болонгшгэ элгдлр. Бийларн курдн, сэтгэний 10 нүүд Росси үрдүн "Сибирскн млндрн күүн", онгон элнн "Росси млндрн күүн" бийлаагчлалн болонгшгэ. Бийлах олоххо илн батламжт күнүтгн олоххо кннр, күн бүтүн Росси бари регионлард Саха ннрн бари улустарыг бр орогшдөөх бйраагчлалтн бнр идэвхсгэр болонгшгэ.

[illegible]

Бары билэрбит курдук, дох-ду Президент Дмитрий Анато-льевич Медведев ис дьылга ор-ганиһарын тутулугар уларыты-ылары ыһаһарыт. Ол курдук, 2011 сыл тохсунуу 28 күнүгүр 3 №-дэх "Повинен" Феде-ральной сокуон ыһаһыллы-быта. Сокуон 64-сыйатыһыт-тар алуорун 2011 сыл кулун-угар 1 күнүгүр таһыһыт 251 №-дэх "Ис дьыала органи-һарын соһрундиктарыһар уоча-рата суох аттестацияны ыһ-тыһыт гүһүһүн" Президент Укаһыһар алуорун, 2011 сыл бос ыйын 2 күнүгүр Саха Рес-публикаһыт Ис дьыһаһар ми-нистерствоһыт соһрундикта-рыһар аттестация ыһаһыллы-быта.

Унаа чэрчигини "Чураччылаары" муниципалтар эл ардыларынаары отделе бу дыл от айы 25 күнүт аттестация ыгыттан түмүтөммига. Маны таһыан бу дыл от айы 15 күнүт Саха Республикасы. Ис дылаар министрствотын 399 №-диз биринжолонго штатнай расписание уларыган туар. Онон Таатта улуу Чураччылуустары ис дылаар отделега холбогон, "Чураччылаары" муниципалтар кпос ардыларынаары отделе диган ааттанып, сана састабынан, саналык кууһукун үлөбөгөн санадаатыбыт.

Сага гэ-
миллибит
отдел 110
улаһиттаах,
огтол 102 нийн
политри
сотруһинстари-
нан буолал-
лар, 8 грав-
данской спе-
циалист үлэ-
лир. Таатта-
таары полири
отделениегы
бастыгтан 1 ки-
спералист. Чу-
дот үлэһистон
7-тэ таһаахка

РФ Ис дэдала сотрудиактары күүнүзгө илгилээниэ нус-хас олохун ийин түүнү-күүнү аахсыбакка түбүтүрэн үлэлиир, дууһаларын ууран туран бу идэргэ бэриниппэкс сотрудиактарбыттын илгэн тутта, махтана заттыыбыт. Ол курдук, участковайдар отделениеларын начальнигын, полиция майорун Иаанова Вероника Семенованы, старшай участковай, полиция лейтенантын Адамов Рустам Егоровичын, сыпастыгэ отделын следователин, юстиция лейтенантын Петров Дмитрий Васильевичын, уорбалааначчылар уюмна буурылалхтар харыыдаларын полкай-скайын, полиция прапорщиктын Голомарев Самсон Анатольевичын, дьуһуурунай кемалееһөөччүтүн, полиция старшай сержантын Монастырев Василий Владимировичын, дьуһуурунай кемалееһөөччүтүн, полиция старшинатын Сидел Афанасий Иннокентьевичын, ДПС инспекторын, полиция лейтенантын Дьячковской Владислав Петровичын ордук чорботон бөлүмүбүт.

[illegible]

Тариалталар график байнгыннан ангамыг күннэ транспордаах, үлэһиттэргэн тариалыит бөлөхтөөх, бензингэ көмөлөөх кэлэһнэр, улган үлэһи ыстан кэлэһнэр. Ол курдук, бу үлэрэ харэ мантийгыттан өрүү астылыбайдык кыттар тариалттан Иван Иванович Окошкинэньон байнгылытаах "Чурагыч нэһилиэгэ" МТ дыаһылтата буолар. Улуус биэр бэдэн тариалтэ - СР Олох дыаһах, коммуналлыгы хаһайыстыбатын Чураалтыгаары филиалын коллектива ангамыг күнүгэр өрүү биэр. Салайааччы Егор Иванович Саввин биһити кыһаларыстын чуастык ылан, өрүү да буоларын курдук, көмөдө, биэргэ үлэлээһингэ куруук бэлэм. Улуустары киһи балыһаа коллектива эспиритһинэстэн хаһан да куотуомат. Салайааччы Александр Инокентьевич Коркинэ кытта көк-

ю саялагта тэрэгнэнэхийг үлэлтэйгээр калдбибт. "Алмаз-гизибан" чам коллектива үлэлтэйгээр туора турбат, эдэр салинаачы Игорь Анатольевич Борисов көсөгүл эмиз үрдүктүк сыаналыбыт. Отдө үлэлтигөр бынаачы көмөтөөх пенсионный управление коллективин бэлдүлүхүтүн баарабыт. Начальник Варвара Спартакевна Христофорованы тылгалар турар элбелдизтөөх, ирдэбиллээх салинаачы быһылыгъан сыаналыбыт. Улууспут эмиз бир белег тарылтат, үөрөх управлениетын коллектива рейдаларга тахсан үгүс өрүттөөх үлэни ылат. Начальник Константин Константинович Чечалинов бу үлэр үрдүк элбелдизтөөхкө сыһаммаһар "Россия Почта" биһигини кылга биһеэ үлэлтигэн эмиз туора турбат, начальник Ольга Петровна Монастырева азамат күнүг, "мама джогун хайаан да туруортан аналалыбыт. "Россия хабан" кыра, чам коллектива улуука берээдэк олохтоонууттар улахан интэриэстээх, элбелдизтөөх. Үлэни өрө тутар салинаачы Варвара Васильевна Мамарованы махтаны баттыбыт. Биһиги үлэлтигн сырдатыыга үлэлэлэр, рейдалар кытыыны ылар "Санта олох" ре-

дакционный-издательский холдинг коллективный, салайааччы Афанасий Афанасьевич Захаровы махтал тыллартан кытыбыт.

Биллэрин курдук, ханна дайны бэрэдэги полкын эрх тэрийн саба түшнэг. Кивийх сүрүн өмбүлүнэн изилдэлэһинэ, общественность буолара милиция эрдэхтэн дыгкэттик көстөн кэлэ. Буруйу огорууну туоратыыга, кэмгэр тохтотууга дьон-сэргэ улахан орууду ыларын күнүбүдү үлэбиг түмүктэргэ да дакаастыылар. Онуоха бөлүктөн аһарыт общественнай формированиеларбыт үтүө хэлбүрунэн буолаллар.

Күндү биір идэлзэхтөрбөт.
ытыктабыллаах ветераннар!
Өсөтүл профессионалдык
бырааныныкыгытанди эрд-
дэлэм туран, кытаанах дору-
буйаны, айдазак ологу, уһун
уизем баарабөт.

КД ДҮҮЧКОВСКОЙ
РФ ИДМ "Чураггынаа"
муниципалтар ички
арыстарынаага отдел
начальнига, полиция
подполковнига

Хаартыскада: Чурапчы от-
дельна: личный состав СР И
дывалада министро В.В.Коч-
невский.

**САХА СИРИН ПАТРИОТТАРЫТТАН, УРУККУ ССКП БАРЫ ЧИЛИЭННЭРИТТЭН ЫЙЫТЫК
ДОЙДУБУТУН АЛДЬАНЫЫТТАН - КЭЭҺЭНИИТТЭН ХАРЫСТЫАБЫН!**

Четвертый уоннь ыраас дууһалык Са-
хайыт сирин дьомо 70-тан тахса сыз туку-
руу ырдэһэ иһиллэрбитин, кинэ билимнэ-
рэн-көрүүдөрүнэн сүүһүнэн омук айы-
дамнаахтук олорор, үөрэ-сөтө улаһар,
сайдар улуу судаарыстыбаны - Советскай
Союгу тутуспутара, Коммунистическай

партия салалтатыван правительствобол
дан дойдуна кыткан да, тухстан да тутулу-
га суох эмаларх политическаа ыылар, пору-
туу интернацион тухтаарлар дарааы
урдуксук тутан, кэбиллээнэ бары
арактаа социальнай өтүккэ көмүскөлө-
кө, ыччыпал боско үрдүк үөрэктэнэр, тал-
быт идэтинги үлэһир, ырыларас көмүөнэ
сарынныгы тус-хас олохтоох буолаллар
ныааччыбыта.

ССРС-ка өлөрбүт камматтар нааразы-
ты, протесттурияны, уурууну, халааһыны
соруулан өрө тутуу, сыаһы ситэ илж
олорбуусун күүһүлэһин, кыһыллы
өлөрүү, асчылгытын омуртарга атыл-
лаһын курдук харгы ыныттан көрдөх
суох кыһыланы, сийдин маассабай
востуудур суохтара. Мааны суобастаах си-
ха кыһынты айылдыта итиник көрдөх
быһыттан-майыттан сиргээр уонна кө-
төрбөт.

20 сныг бичдэг норууд багийн-дугуйн зураг-талаан, хоро талан хас эмэ нөлүгээ өгсөөрүг хос сизигэрин бавй-талын олохторуй халгыгбыг тойгтордох, нир-рунцлыг бичдэг сэллэгт бичдэг бари аргачлыг аргачталын олоор суутгах уулга проматуралыг, халыг харгал-ахтарыг эрх нөлүсүүр сударьхыгын тэрийг Пүтин, Мелмед бичдэгтарын хас үгэ тулуйар бадалаххыг, убааста-бичдэг бичдэг дийдүүлэххыг?

Боросугуй дэвч хармаанын тэбчир анта-ахсаана суох нолуунтары олохтоон, стрит багийн уснаа дойдуну тутан олорор улахан сүлэгтэчийн тэртэлэри, нуруот хаанааыстыбатын бары салаллары, ол ийинэр тыа хаанааыстыбатын, ольштор, пулиннар, медведэвэр, чубайстар, тумусоннар, никоневтар билинэр-эхтеритэр уснаа аймахтарыгар бэлхитон байыштыр миллиардердэрин оссон хас сыт байдал суоносуттар чальминатар быланнаахкыты?!

Дээрхэйг капитализм байлаа, хэвч
алдын-түүхэн турлалт улам ор салгах
хүснэгтээр – “сүрдхөхтөр” огууртот
бархасгаарь огууртот сүрдхөхтөр, нарх-
ман, алсголын огууртот турлалтын хэвч
эр нлгэр санаалаахыг дуу эхтөр маных
түстөр бидний-малыг салгах барарын
хүснэгт сүрдхөхтөр эхтөр ити турлалт
хүснэгтээр огууртот дуу”

Үөрэхтөнийн, үзэлтэн-хамсаан
багдлах хэрэгсэлн гэгчлэлтийн үөрхтөн-
үзэлтэн соёул-соруулан тейлүүл, чиглэл
олуулсан мингынвэтан суурумь суулал-
быт байлаатан аюуластанар хэм-хэрдэн
хэлбэлтэн үнэ зүйн саналыг-түлэр?

Сир ахсын снэр-майгы сатарылылты-
лар тнэрлнйт, омуту омутка утары хар-
сылышнарэр политикалах былас парлн-
лга, кнн, итнрмстннн, судургу ннрухпу-
тун булжуулан, ойднрн-самааларын

сүүийн "Норуот фрон" дэж хамсааһыны
тэрийн бэйлэрийн туатарылар куоласгата
илдэр бытааннахтары бэйлэрт дуо?

[illegible][illegible]

Виктор ГУБАРЕВ
Артур АЛЕКСЕЕВ
Сергей ИВАНИЦКАЙ
Георгий АРТЕМЬЕВ
Саргиславна ГОГОЛЕВА
Георгий СТЕПАНОВ
Александр ШИШКИН
Роза СОЛНЫШКИНА

14 №-дтох регионалтай боловхоо РФКП-
тап депутатка кандидаттар (Саха сире-
Магаданскай уобалце).

Публикуется на бесплатной основе. Почтовый ящик, предназначенный региональной группе кандидатов №14 Всероссийской политической партии КПРФ.

ДЫЛҔАБЫТЫН ТУРУУЛАҔАРТАН ТОЛЛУМАН, ДУУҔАБЫТЫН ТАННАРАН БИЭРИМЭН!

Айлыҕа сокуонунан хаһан баҕарар мөлтөх үтүрүллэр, күүстээх байһыбар Уопсастыба сайдыытыгар эмиз оннук. Аҕыйах ахсааннаах норуот кыһалтата хаһан да улаханньык өрө туугулубат, кини кыһалтата аахсыһылат. Ким албэх барыстаах балаһыаньылаах буолар. Олох сокуона оннук. Ол иһин аҕыйах ахсааннаах норуот бэйэтин интэриэһин бөйүгэ кыһан көмүскэммэт кыахха киирдэһиэ эстэр.

Билин, сахалар, эмиз аҕыйах ахсааннаах норуот буолабыт. Саха дьон норуот баарын "биһиги эмиз дьон курдук дьоммут, бэйэбит эмиз тыллаахпыт-өстөөхпүт, ырылаахпыт-тойуктаахпыт, сирдээхпыт-уоттаахпыт" дьээн үйэлэр тухары баарбытынан-суохтутуун биччаанга дылы туруулаһан каллибит. Эсөс 400-чэ сыйлаарыта сахалар хаһаантаны утары хаста даһаны өрө турбуттара биллэр. Ол аҕала сатаан атынтыраан өрө туруу буолбатах ээ. Бөйө чинэин, бөйө көгүлүн көмүскээн өрө туруу ээ. Каллигити көлүөһө саха дьомо Сөһөн Ардакхап, Софрон Сыранов уода биердүүлээн да буоллар, ыраахтааҕы тийэ сахалар бырааптаах буоларбытын туруулаһа сатаабыттара. Ааспыт XX-с үйө сараланьытын дьалхааннаах сыйларгыгар Саха сиригэр гражданскай сэрим уота эмиз күүдэтчилэммит. Саҥа былаһы утары туруу Саха сирин бары улуустарын хаппыта. Оччотугу билини дьоммут туох улахан ийинэй толкуйдаах бу-

олуохтарай, дойдубары көмүскээбиттэрэ. Ол кыр-гыһылар содуллара таах хаалбатахтара. Максим Аммосов Якутскай область дьон төрүтүн туһунан уураах ыһылаары турдаҕына, Саха сиригэр гражданскай сэрим уота күүдэтчилэнэр көмүскэр, Саха сиригэр республика статуһун биердэххэ эрэ тохтуохтаарын дакаастаан сахалар аан бастаан судаарыстыбаннай статуһу ыларбытын ситиспитэ. Оччолорго саха уолаттара Максим Аммосов, Былатыан Ойуунускай, Исидор Барахов уода саха интеллигенцията, бастатан турар, историческай кэми туһанан, сахалар омук быһыатынан өссө биер үрдүн көрдүккэ тахсарбыт туһунан туруммуттара. Төһө даһы кинилэр норуоттарын туһунан охсуһуулар тус олохторунан идээлэһи эргийдэр, кинилэр ааттара үйэлэр тухары норуоттарыгар ытык өйдөбүл буолан хааллар. Улуутуран олорбут ССРС дьомо уһуктуулар туохтан бастаан сараланьытат?

1986 с. саха студенттара ому-ту сэрим көрөр сыһыаны утары турбуттарыттан. Сэбиэскэй Сојууска реформалар сараланьыларын бастаан сирдөөтүнэн саха студенттара буолбуттара. Ол көмүскэ дьон дьордотторо "Саха ому", "Саха кэсэһэ" дьээн уопсастыбаннай төрүтүлэри төрүтүн сахалар өссө биер көрдүккэ уөһө тахсарбыт туһунан олус күүстээх үлэни ыһыһытара. Онон көгүл туһунан туруулар уопсастыбаннай өйү-санааны үөскэппиттэрэ. Онон саралам-

ыта Саха сирэ бырааптаах буоларын туһунан туруу уонна охсуһуу, райком, обком кабинеттарыгар буолбатах. Былаас ону хаба тардан ылан "суверенитет туруулаһаччы", оруудун ыһыта. Сахалар Сэбиэскэй Сојууска биер бастааһыларын суверенитет дьээн тылы көтөхтүлүт. Бастаан быһыбарлар сараланьытара. Саха сирин Президентин дуоһунаһа олохтоомута.

2002 с. Саха сирэ бөйүтүн Президентин талар бүтэһигээх быһыбарлар буолбуттара. Президент дуоһунаһыгар турбут дьон биер-биер биллибэт бери-чипинэн устууан испиттэрэ. "Мин сахабын", дьээн ким эрэ омугун иһигэр эппиктээһин ылан турууна иһада буолбута. Төһө да күүстээх ытык баарын үрдүнэн, ол көмүскэ эппиктээһини Тумусов ыһааһыта. Сахалар төһө түмүкүлээхпитин көрдөрөр күүһэр-дыһылар кэл-бигтэрэ. Ким ким биллэр киир-сигэ сараланьыта. Саха сирин салалтата норуотун санаатын таннаран биерер кыбыс-тылаах күһүрө үүмүттэрэ. Ити көмүскэ Саха сирин салал-татылар олорор дьон норуоттары- н санаатын тус байлаларын интэриэстэрин иһигэтин хаһан баҕарар туһунан биердэхтэрин сөбүл көрдөрбүттэрэ. Улууттар, нэһилэктөр баһыһытара, туох баар төрүтүлэр сараланьылаар, үөһүтүн салалтан олорор Ил Туман депу-таттара, хаһан эрэ "Мин суве-ренитет ситистим" дьээн тур-тустарын охсуулар саамай үрдүкү дуоһунастаах дьомо тийэ, иһигэһилэлэрин, тус ин-тэриэстэрин иһигэтин, саха омук ситиһиктэрин мэддөһөн, иһигэ дьыһатын умса баҕа-ан көрүтэ Федот Тумусовы охторор туһунан туруммуттара.

Норуот туһунан биердэтэ. Тойон-хотун өтүлэригэтин ураты саха дьомо түмүкүлээх-питин дакаастаабыт. Саха түөлбөлөөн олорор улуустары- бары 70-тан тахсалык бы-рыһыаны саха кийитин туһунан куоласпыттын биер-биһит. Сорох кыһык нэһилэ-ктэр 90-тан тахсалык бы-рыһыаны саха кийитэ Прези-дент буоларын туһунан биер-биттэрэ. Барт басыһыбайдык барыт быһыбар көннөтүн са-халарга түмүкүлээх буолуу на-адатын туһунан өйү-санааны үөскэппит Садүет Тумууһан көйгөтүгүтэ түбөспүтэ. Буола-рынан-буолбатынан, сахалар быһыбарга түмүс туттубут кийибитин мөрийдөөһүн сараланьыта.

Дьон мөлтөр, харчыта, бы-лааска ыһыһылааҕа Садүет Ту-мууһабы көйгөтөөһүгүтэ кыт-тан барыта. Саха норуотун түмүгү саамай албэх кылааты киллэригит иһи талэһинсэрэ көстөрө, арааһыаҕа саҥара-ра, хаһыаһа тахсара кылаа-нахтык бобулулубута. Норуо-туттан иһиччэ иһаһа ыһыт иһи ону тулуйбатаҕа, санаата туһунан тостубута буоллар, саха норуота күөрт ыт күлүүтүтэр, эрэн ыт элэстэр барыахтаа. Садүет норуотун туһунан биердэ-тэ. 2007 сыйлаахха туох баар административнай кууе утар-бытын үрдүнэн, Арасыйыа Судаарыстыбаннай Мунһаар депутат буолары ситиспитэ. Бу саха норуотун ситиһинэ эһит. Ол туһунан көм-көрдүн ас-таһына, кырдыгы элэһэн кут-

таммат көмүскэ кэллэхтэринэ көннөтүн биллэһэ.

Билин ол көмүскэ туох да уратыта суох быһыбар буола-ары турар. Боптуруос саха кийитэ Арасыйыа Судаарыс-тыбаннай Мунһаар баар буо-дуо дуо дьон. Федерация Сэби-этигэр саха суох, Судаарыс-тыбаннай Думаҕа эмиз бөйүбүт кийитэ суох буолан хаалыах-пыттын сеп. Республика салал-татыттан, улуус, нэһилэкт салал-таларыгар тийэ үөһүтүн ыйааҕы толорон, саха кийитэ Госдума суох буоларын туһунан хаһыаһына сараланьы. Онон аһыһык бу хаһыаһыны ааттыахха сатаомат. Ол курдук, Саха Республикатын салалтатыттан Тумууһан аас-пыт боддооххо оччо үлэһэбэ-тэрин курдук дьомо албыһы-ыр өй-санаа таргыһыла саты-ыр. Бу түгүгүтэ албэх дакаас-таһа сатыыр иһаһа суох. Бил-лэтин Интернет көмүгүнэн ин-формация аһаҕас. Сүрүмдээ-бэһэ Госдума сайтын аһан көрдөһө, онно ким хайдах үлэ-лээбитэ арылхайдык көстө-сүлүбэр. Чоһуһа сараланьы-нан. Онон депутат үлэтин сарала-һаһыһына, бастатан турар тал эһилэһи киллэрэлэр эһит. Уонна ол сеп даһык. Депутат саҥаран-иһэрэн үлэһиэр буол-лаҕа. Саха сириттэн сыйыһар депутаттар тустарынан ин-формация биергэ сыйлаар Фе-дот Тумусов - 105-тэ, Юлия Пе-сковская - 29-тэ, Михаил Двер-стов - 20-тэ Госдума мунһаар тал эһиллэр. Ити аһа биер партиятан сыйыһар иһаа де-путаттаахпыт эрэрэ, Госдума комитеттарыгар, комиссия-ларга, сараланьытэһэ, Фе-дот Тумусовтан лаппа мөлтөхтүк үлэһэбиттэр. Депу-тат

Конституциянан көрүллүбүт үлэһэ сокуон оһоһуугулар үлэһиһи буолар. Ол салааҕа билини дьоммут хайдах үлэһэбиттэрин?

Ф. Тумусов - 47, Юлия Пес-

ковская - 20, Михаил Дверстов - 10, сокуон бырайыагыт көл-лэригиттэр. Ити бөйүбүт сыһа-лаан. Бу быһыбарга Садүет Ту-мууһан депутат буолбат түбэ-тэтигэр саха кийитэ Арасы-ыйа Федеральнай Мунһаар суох буолуоҕу. Ол эбэтэр аһы-ханнык да партиятан саха де-путат буолар кыаҕа суох. Баар буолуохтаах саха кийитэ Ара-сыйыа үрдүкү былаһылар! Саатар биер кийи! Төрө өрүү сирүк-биһүр оруулу тохору-охтаахпыт кийиһи!

Арасыйыа, бастатан турар, сүүс араас норуоттар хас эмэ үйэлэр тухары түмсэн олорор дойдубулар буоларын быһыа-тынан, аан дойдута улуу судаа-рыстыба быһыһыһыан аар-ла-лар Саха норуотун дыһыта хайдах да эһиллэһи иһин, Арасыйыаны кытта биер бы-тыһыт ситимнээх. Билин Улуу Арасыйыа хотугу оло-рор норуоттара бөйүбүт ураты-быһыан дойдубутун байыта-быт, сайыһарабыт. Онон билини бөйүбүт уратылаахпы-тын, бөйүбүт тылаахпыттын-өстөөхпүтүн, бөйүбүт ай-ыһыһы кытта ыһа сыйыһа-мыһы харыһыах, көмүскүөх көрүһүһүт.

Билин Арасыйыа Феде-ралай Мунһаар сахалык куттаах-сүрдээх кийиһиэх буо-луктаахпыт. Ону ким да баа-лааһат уонна сокуон көмү-лүүрүн аһан биһирэп.

Билин араастаан ыһаа-

аттаһыһы, харчыһы аһы-лаһыһы, суогу суорумуһу-лаһыһы сараланьы. Сүүс араас айыһыһыан былааска хаалар туһунан тойон-хотун, былааска олорор дьон өтө турууһа. Төрө туруулаһа биллэр. Былаас, харчы туһунан, Арасыйыа эбэ хотунна быһыр-быһырыттан уоруу, берик ыһык албэх ээ. Ол эрэн киниһи сыйларга су-ддарыстыба харчыһы уоруу, берик ыһык, хорууһуһа үрдэ суох берд. Хаһан да мөһүк буолбатаҕа. Тойон-хотун өтүтүт сирдээх быһыһы сүтэн эрэр. Былааска олороллорун туһанан, туохха да топкоһо айбардаһыһы сараланьы. Улахан чинөөһүтэр көрүһүтэ иһи өйүтөр башат-албэх харчылаах баайдарга кубулуйдулар. Аҕыйах сый иһигэр баһыһан аһыһыт Эмиервэһи мөһү-ардлардыт аһаһыһыһы лаппа баһыһыһыт. Биер эмэ кийи үлэһэһи мөһүһүр доллары эһэрбүтэ буолуо дьээн ким эрэ иһэһиэр дуо? Бу барыта бы-лаһыһы кытта куомуннаһыт-тан таһар. Оһаһа - быһаас ту-ох да хотугуоһу суох аһаһа-һыһы айбардаһыһы олорор. Көһө-һи сыйларга Арасыйыа аан дойдута хорууһуһа саамай сайдыһыт судаарыстыбаһыгар кубулуйда уонна сайдыһаах бөһөн судаарыстыбаһыгар иһэ-ригэр бастаан мөһүтэ таһы-та. Салгыһы мөһүк бердараһа билиһыһы туох күүтэ бил-лэ-бэт.

«Сирдээх Арасыйыа» партия олохтут бу күлүк өрүттэрин утары аһаһыһы турууһа. Бу партия бөйү-ларын турууһа суох санаалары-нан биллибит Одыриева, ГХСевастиян курдук эһиһиһа уһаһа айыһыһы харыһаһыһы эһиһиһи аан дойдута тийэ биллибит нуучча хоруу дьах-таллара, күүстээх айыһыһы-түүрүүнү тулуйан турар хору-уһуһы утары Арасыйыа саамай аһаһыһы кийрээр ну-уча чулуу уһа Г. Гудков кур-дук дьомо баайлар. Көһүтэһи кытта биергэ сарыһыһы норуо-тун туһунан олоһун аһаһыт билиһи Тумууһан сыйды-ра, саха норуота эмиз иһиһи көһүлэһиһи дакаастыһа.

Былааска барыта харахта-рыгар харчы эрэ кыһыһыһыт дьомо олоробут. Кийилэр иһэ-ригэр албэх дьээн чаччы но-руоттарын туһунан ыһаһар дьон аһаһы суохтар. Ол эрэн билиһи уһа былааскаһы ыһы күүстээһиһи дуоһунастаах дьомон ким даһы бөйүтүн са-наатын аһаһыһыт эһэр кыаҕа суох. Онон үрдүгүтүтэр турар, эһиһиһи ыһа кийи өйдөбүлүтэр быһыһы партия-тын туһунан үлэһиһи курдук көһүһаһа сеп тыһан берик, бы-ыбардыһы каһаһа көһүлэ-хитиһа, дууһаһыһы таннары-маһа. Ол өрдүк буолуо.

Дьээн кийиһи сирдээх, бо-ростуой норуот туһунан охтуу-лаах, чиниһиһи сайдыһаһы-лардаах эрэ былаас олоһу көһүрүтэ. Ону билиһиһиһи, норуоттан, ураты ким даһы туруорсар уонна ситиһэр кыаҕа суох. Билиһи бөйүбүт ту-рууһаһы олохтутун көһүрөр туһунан охсуһуһаһыһыт.

С. ЕГОРОВ.

Публикуется на платной основе на средства издательского фонда «Усть-Суйска республиканского отделения Вооруженных сил Российской Федерации».

